

سیده حدیثه جلالی، ۱۴۰۳

تحلیل حقوقی نحوه اداره موقوفات عام

:

وَقَفَّ عام بخشش عین مال (مانند زمین، خانه، باغ و...) برای بهره بردن عموم یا گروه خاصی (که افرادش معین نباشند) از منافع آن مال است؛ مانند اینکه فردی مال خود را وقف فقرا یا دانشجویان کند. در وقف عام، موقوف علیهم آن، یعنی کسانی که وقف، به نفع آن‌ها، صورت می‌گیرد، غیر محصور هستند و محدود به افراد مشخصی نیست. این پژوهش با هدف تحلیل حقوقی نحوه اداره موقوفات عام و به روش کتابخانه‌ای صورت گرفته است. نتایج نشان داد، در وقف عام بنا به نظر بسیاری از فقها عین مال وقف شده از اختیار و ملک مالک خارج می‌شود. به نظر برخی از فقها ملکیت این نوع از وقف به خداوند منتقل می‌شود. برخی دیگر معتقدند که مال وقف شده مانند مال بدون مالک است و نیازی ندارد که برای آن مالک خاصی مشخص شود. اما در هر صورت امکان نقل و انتقال مال وقف شده وجود ندارد. به نظر برخی از فقها در این نوع وقف تولیت بر عهده فردی است که واقف معین کرده است و در صورتی که واقف فردی را معین نکرده تولیت و نظارت آن بر عهده حاکم شرع است. البته حاکم شرع در صورت معین شدن تولیت، به جهت رعایت مصالح مسلمین و کسانی که وقف به صورت عام برای آنها صورت گرفته است، در زمانی که ثابت شود تولیت مشخص شده توسط واقف صلاحیت آن را ندارد، می‌تواند متولی وقف را تغییر دهد. بر اساس قوانین جمهوری اسلامی ایران و به استناد ماده ?? قانون دیوان عدالت اداری به درآمدهای حاصل شده از وقف عام، مالیات تعلق نمی‌گیرد. اداره اوقاف و امور خیریه در موقوفات عام که متولی خاص دارد، حق هیچ گونه دخالت و نظارت و حتی حسابرسی و مطالبه صورت حساب را از شخص متولی ندارد. تنها در صورتی که فسق و خیانت متولی محرز گردد، حاکم «ضم امین» می‌کند، اما باز هم نمی‌تواند او را عزل کند. بر اساس ماده ? قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف، متولی در حکم امین مال موقوفه است و در صورتی که عملی و یا تصمیمی برخلاف مصلحت و منفعت مال موقوفه بگیرد مسئول خواهد بود که این می‌تواند از موارد عزل متولی باشد.

کلمات کلیدی: اداره، موقوفات عام، تولیت

کلیدواژه‌ها: کلمات کلیدی: اداره، موقوفات عام، تولیت

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۶۲۹۹۰۹۴۶۶۴۴۶۵۹۰۰۳۰۱۶۲۹۳۳۲۳۸

تاریخ دفاع: ۱۴۰۳/۱۱/۱۵

رشته‌ی تحصیلی:

دانشکده:

استاد راهنما: دکتر سید محسن آرزیز

Thesis:

Legal analysis of public endowment administration

A general waqf is the donation of the same property (such as land, house, garden, etc.) for the benefit of the public or a specific group (whose individuals are not specified) from the benefits of that property; Like if a person donates his wealth to the poor or students. In general waqf, the waqf is not limited to specific people, that is, those for whose benefit the waqf is made. This research has been done with the aim of legal analysis of the way of public endowment administration and library method. The results showed that in general endowment, according to the opinion of many jurists, the endowment property is removed from the control and property of the owner. According to some jurists, ownership of this type of endowment is transferred to God. Others believe that endowed property is like property without an owner and there is no need to specify a specific owner for it. But in any case, it is not possible to transfer the donated property. According to some jurists, in this type of waqf, the guardianship is the responsibility of the person who has designated the waqif, and if the waqif has not designated a person, the guardianship and supervision is the responsibility of the Sharia ruler. Of course, in the case of determining the trusteeship, in order to respect the interests of Muslims and those for whom the waqf has been made in general, when it is proven that the trusteeship specified by the waqf is not competent, he can change the trustee of the waqf. According to the laws of the Islamic Republic of Iran and based on Article 25 of the Law of the Court of Administrative Justice, no tax is imposed on the incomes obtained from public endowments. The Department of Endowments and Charitable Affairs does not have the right to interfere or supervise, or even audit and demand an account from the trustee, in public endowments that have a special trustee. Only in the event that corruption and treason of the trustee is proven, the ruler will "join the trustee", but still he cannot dismiss him. According to Article 7 of the Law on Organizations and Powers of the Endowment Organization, the trustee is the trustee of the endowment property, and if he takes an action or decision contrary to the interests of the endowment property, he will be responsible, which can be one of the cases of removal of the trustee.

Keywords: administration, public endowments, administration.